

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 26.

A belényesi választás.

Mikor e sorokat írjuk, még Belényesen erősen folyik a szavazás. De már az eddigi értesüléseinkből határozottan meg lehet állapítani, hogy Belényes, Biharvármegye kulcsa elveszett a magyarságra nézve. Az okokat ne firtassuk még most, mikor a közvélemény inkább az eseményekre kíváncsi, majd az eredmény után lesz elég idejük gondolkozni a választás tanulságain azoknak, akik ugylátszik, csak a maguk kárán tudnak okulni. Nekünk a függetlenségi párt bukásán nincs mit szégyenkezni, hiszen jó eleve fel emeltük figyelmeztető szavunkat és utaltunk a belényesi választás fontosságára a magyarság szempontjából. Nekünk a belényesi kudarcból a magyarság vere sége fáj és Lukácsi László győzelmében a magyar államiság és a magyar politikai nemzet ellenségének diadala meg döbönt.

Annyi bizonyos, hogy a nemzetiségi izgatók féktelen munkáján kívül a kerület és a központ függetlenségi pártja is ludas a magyarság vereségében. Ha igaz a hír, hogy még Bukarestből is voltak a kerületben nemzetiségi kortesek, csodálkozunk kell a magyar hatóságok mulasztásán, melyek egy idegen állam polgárait egy pillanatig is megtűrték a magyar állam területén izgató munkájukban.

Azok a sajnálatra méltó excesszusok, melyek a belényesi választást örök idő kig emlékeztetéssé teszik, nyilván a nemzetiségi fanatizmus és annak nyomán fel támadt felháborodás következményei; ám viseljük is értük a felelősséget a nemzetiségi izgatók, akik száz számra meg ülték a falvakat és a kik közül sokan nem állották egyházuk hegyszereit is korteseszközökké profanizálni.

Még az a megjegyzésünk van, hogy teljes megvetésünkre méltó a nemzetiségi izgatónak az az eljárása, mely szerint idecsődítették szinte az egész külföldet, hogy kompromittálják azt a Magyarországot, mely a nemzetiségekkel szemben oly loyális és liberális volt mindenha, hogy az szinte az öngyilkossággal határos. A függetlenségi pártot is gáncs érheti itt, mert az ellenünk gyűlölködő külföld

szeme előtt értesülésünk szerint nem tanusította azt a higgadt, komoly magatartást a szavazás alatt, mely a bukásban is megmutatja a férfias erélyt, öntudatot és az imponáló nagyság és erő szemléletét kelti.

Egyébként a választás lefolyásáról kiküldött tudósítónk értesítése alapján a következő részletes jelentésünk számol be:

Az utolsó 24 óra.

A választást megelőző nap minden különösebb incidens nélkül folyt le Belényesben. Hogy a választókerület többi kezségeiben történtek-e különösebb események, mit sem tudtak a választás központjában, mert délután 3 óráig semmi értesítés nem érkezett.

Azonban Belényesben mégis erősen előreveti árnyékát a nagy küzdelem, amely a választási sokáig emlékeztetéssé fogja tenni.

Azok a híresztelések, hogy a rendes választásokat megelőző mozgalmakon kívül nagyobb készülődések, terrorizálások nem voltak a kerületben, most nagyon is meg lettek cáfolva.

A nemzetiségi párt kortesei Lukácsi László érdekében hallatlan, még eddig sehol nem tapasztalt izgatást, lelketlen bujtogatást vittek véghez s a legképtelenebb ígéretekkel valóssággal fanatizálták a hiszékeny szegény népet s az etetés-itatással még jobban a táborukba terelték a választókat. Igérték fűt-fát s az általános választói jogon kívül egyik erős kortes eszöközül hangoztatták, hogy ezután csak a román lesz az ur ugy Belényesben, mint az egész környéken s Erdélyben, de a földeket is mind a románok között osztják fel. Lukáciut úgy tüntették fel a könnyen hívő nép előtt, hogy azért kellett börtönben ülnie, mert a földeket a román nép között akarta felosztani. Még most is a börtönben tartanák a magyarok, ha a román király nem követelte volna a szabadon bocsátását. Most is a román király bizta meg Lukáciut, hogy lépjen fel.

Akadott olyan kortes is, aki azzal fenyegetőzött, hogy ha Lukáciut nem választják meg, a román király haragját vonják magukra s akkor a magyarok teljesen leigázzák a román népet.

A legtöbb kortes azonban azzal bolondítja választóit, hogy a függetlenségi párt jelöltje Kardos Árpád zsidó s az aija sakter volt.

El lehet képzelni, hogy az ilyen aljas izgatás nagy hatással van a nagyon is korlátolt román lakosságra.

Ez okozza, hogy a nemzetiségi párt tulságosan el van bizakodva s maga a függetlenségi párt is lehetetlennek tartja, hogy győzelemre vigye a függetlenségi lobogót.

Máskülönben is sok hibát követett el a függetlenségi párt. Ezuttal nem akarunk rekrimálni, mert ugy is késő, azonban rá kell mutatni arra, hogy a függetlenségi érzelmű polgárok között is vannak, akik nincsenek megelégedve a jelöléssel, mert ismeretlen a jelölt

a kerületben. Egyesek nyíltan hangoztatják, hogy nem szavaznak az idegen függetlenségi jelöltre s inkább tartózkodnak a szavazástól. Az adott esetben pedig ez merő hazafiatlanság, mert a belényesi kerület elvesztése jöllehet csak egy kerület elvesztése, azonban Lukácsi megválasztása s bejutása a parlamentbe országos jelentőségű gyászos esemény magyar szempontból.

Ezzel szemben a fanatizált oláh nép összetartja őket az itatás.

Annyi bizonyos, hogy Belényesben még nem volt ily ádáz választási harc.

A vidéket elárasztották már két hét óta a nemzetiségi agitátorok. A biharmegyei korteseken kívül Aradmegyéből ellepték a választókerületet a román kortesek s minden törvénytelen eszközt felhasználtak a nép fanatizálására. És a hatóság ezt ölbe tett kezekkel nézte, ahelyett, hogy a sok oláh diá ot, jogászt, tanítójelöltet visszautasította volna Aradmegyébe.

Belényesben a választást megelőző vasárnap, bár a községekből a választók még nem jöttek be, mindenféle lehet berugott csoportokat látni s ezek a legkihívóbban tüntetnek Lukácsi mellett. Minden ilyen csoport központja természetesen egy-egy jótorku kortes, aki itatja embereit.

A függetlenségi pártnak — ugy látszik — igen kevés az embere s a vezetők minden reményüket a vaskóh-vidéki választókba helyezik. Ez a nép pedig nagyon ingadozó s még a választás reggelén is meg lehet őket tántorítani.

A kortesek nagy része még vasárnap a vidéken volt, nehogy a fanatizált választók kijózanodjanak s más jelöltnek nyerjék meg őket. A vasuti állomáson Lukácsi emberei nagy tüntetéssel fogadták az érkezőket, akiknek nagy része román kortes.

Ezek a vármegye többi járásában dolgozó szavazókat hozzák haza a vonattal, hogy leszavaztassák Lukácsiura. Utköriben állandóan Lukáciut magasztaló dalokat énekelnek s isznak nagyokat.

Egész Belényesen el van terjedve a hír, hogy a lelketlen és hazafiatlan izgatásban nagy részük van a román főgimnázium tanárainak. Különösen Buzsicza János tanár van a hír szerint érdekelve.

Kiküldött tudósítónk előtt szavahihető és megbízható egyének ezt megcátozzák.

A választási célra kijelölt területeken csakis a választási elnök által kiadott igazolványokkal szabad közlekedni.

Vasárnap rendkívül sok újságíró érkezett Belényesre ugy a fővárosból, mint az egész országból, sőt a külföldről is. A nemzetiségi párt gondoskodott a külföldi hírlapírók idehozataláról, hogy őket félrevezetve, minden esetben kompromittálják a külföld előtt a magyarságot. Hogy ezek nem jöttek egy választásért Belényesbe a saját költségükön, az bizonyos. De hát a Comité — győzi pénzzel.

A hírlapírókkal általában nagyon elfogultak a pártok. A nemzetiségi párt nem bocsát függetlenségi hírlapírókat a táborába. A függetlenségi

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. síremlékekben. Elvállal minden eszaktmába vágó munkát, ugyszintén régi sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géporőre berendezett kőfaragóműhely és
 s i r k ő g y á r .

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Flók telepek:

Déva. Nagyszében, Bánpatak.

párt hasonlóképpen jár el a nemzetiségi lap-tudósítókkal.

Dr. Walther Ödön választási elnök szigorúan a törvény szerint, de lekötözött szívéllyel modorban bánik mindenkivel. A hírlaptudósítóknak semleges területet jelölt ki.

A választáshoz kirendelt katonaság készenlétben van; a most különben is üres gimnázium épületében vannak elhelyezve, míg az összpontosított rengeteg csendőrt a régi postaépületben szállásolták el.

Az egész község területén erős csendőrségi őrzékek cirkálnak, hogy az esetleg keletkező összeütközéseket vagy tüntetéseket megakadályozzák.

Az erős karhatalom kirendelésének tulajdonképpen az volt az oka, hogy a nemzetiségi kortések már előre olyan dolgok végrehajtásával és inszenálásával fenyegetődtek, melyeknek beváltása esetleg az egész országra kiható veszélyt hozhatott volna.

A függetlenségi párt egy része el van csüggedve, másik része azonban erősen reménykedik és minden bizalmát az utolsó percekbe helyezi. Nagy hátránya a függetlenségi pártnak, hogy a belényesi intelligencia nem mozdította elő a függetlenségi párt törekvését úgy, mint ahogyan ezt más választásokkor tette. Ennek a vétkes tartózkodásnak pedig oka az, hogy nagyobb részük még mindig a Tisza-gárdához huz.

De különösen hibáztatják függetlenségi részről Bartha Ferencet, a volt képviselőt váratlanul beadott lemondása miatt. A lemondás oly váratlanul lepte meg a kerület függetlenségi pártját, hogy elég ideje sem volt még az előkészületekre sem, annál kevésbé fejthették ki intenzív szervező munkát a nemzetiségi agitátorok ellen a kerület megmentésére, míg a románokat a lemondás nem találta készületlenül, mert a tavasszal tartott nemzetiségi népgyűlés emléke, melyen állításuk szerint az ismeretes incidenset a tárkányiak felidéztek, még mindig oly élénk a románság közt, hogy azt most az izgatók maguk javára erősen kiaknázhatták. Azóta a magyarellenes hangulat csak fokozódott a kerületben és a jelenlegi lemondás, illetőleg választás kedvező alkalom volt arra, hogy az oláhságból kitörjön az eddig elfojtott, lappangó bosszu.

Már Bartha lemondása előtt is voltak izgatások a kerületben, melyekről annak idejében irtunk is, hogy többet ne mondjunk, csak a román dalárda esetére hivatkozunk, de különben is a nemzetiségi korifeusoknak gondjuk volt, hogy a tavaszi népgyűlésük feloszlatása miatt keletkezett magyarellenes hangulatát az oláh polgárságnak ébren tartsa, olykor felszítja s így ez a hangulat az esetleges választás alkalmára a nemzetiségi párt győzelmére részére kihasználható legyen. S hogy a nemzetiségi nem csalódtak, bizonyosság reá az a körülmény, hogy most a belényesi választókerület hat nagy községe a választás alkalmából végsőkéig kifejtett fanatizálás következtében, teljesen átalakult nemzetiségivé, holott eleddig mindig lelkes függetlenségi voltak. Ezek között a községek között vannak olyan magyar helyek is, honnan a magyarok is Lukácsira szavaznak.

Román vezető körökből azt halljuk, hogy épen Lukácsit azért léptették fel, hogy ezen a réven Biharban egy kis nemzetiségi mozgalmat teremtsenek és hogy ez által előkészítsék a talajt az általános választói jog alapján meg-ejtendő választásokra.

Jelenleg sokan úgy kalkulálnak, hogy a nemzetiségieknek minden fölénye dacára a korteskedést illetőleg Kardos Arpád 300 szavazattal győzni fog. Ez a kalkuláció azonban alighanem nagyon ideális értékű, mert még töb-

ben Lukácsiu győzelmét kalkulálják ilyen többséggel.

Körjegyzők letartóztatása.

Vasárnap délelőtt a belényesi főszolgabíró-sághoz panasz érkezett, hogy több román jegyző izgat a nép között. A főszolgabíró a jeleptésre elrendelte a bepanaszolt körjegyzők letartóztatását. A letartóztatási parancsot azonnal írásba adta ki a főszolgabíró és hat csendőrt a központból a körjegyzőkért küldött. A letartóztatásról ez ideig semmi hír nincsen. Titkolják még a körjegyzők neveit is. Különben mindenütt óriási az izgatás.

Farkasházi képviselőt megsebesítették.

Farkasházi Zsigmond képviselő vasárnap Lunka községben járt. Mikor a nagyvendéglő előtt állott, egy nagy diófa mögül egy 20 éves oláh suhanc előugrott s hatalmas doronggal Farkasházi felé ütött. A képviselő balkarjával fogta fel az ütést. Súlyosan megsebesült. A csendőrök elfogták a tettest s megvasalva kísérték az őrsre. Allítólag Botisel Miron gör. kel. lelkes bújogatta fel, hogy üsse agyon Farkasházit.

Feleskették a szavazókat Lukácsira.

Erősen tartja magát az a hír, hogy a választókerülethez tartozó községekben a román lelkészek vasárnap feleskették a választókat hogy Lukácsira szavazzanak, mert ha nem, akkor családjukat átokkal sújtják.

A vaskóhi járásban pedig egy oláh pap letörte a keresztről a Jézust ábrázoló arcot és azzal agitált a nép között, hogy azt a függetlenségi tettek. Egyben felhívta a polgárokat, hogy ne szavazzanak Kardosra, mert a magyarok nemcsak ilyet tesznek, hanem őket is kifogják kergetni. Ez az elvadult korteskedés állítólag a templomban történt.

Barikád az uton.

A kimpányi választók különösen fanatizálva vannak. Megakarták támadni a rézbányai függetlenségi választókat, mikor Belényesbe vonulnak. Az utat berakták gerendákkal s az uton keresztül pedig drótot húztak, akár csak annak idején Maglájban a bosnyákok. A csendőrség azonban észrevette a merényletet s szétrombolta a barikádot. A rézbányaiak így baj nélkül bejutottak Belényesbe.

Letartóztatott lelkész és tanító.

Alsó-Poeny községben az egész választási előkészületek alatt nagy izgatást lejtett ki Tetzka lelkész fiával, a tanítóval együtt. Még a magyarok között is szerencsét próbáltak a nemzetiségi jelölt mellett. A csendőrség értesült a lelketlen izgatásról s úgy a lelkészt, mint a tanítót letartóztatta és az őrségre kísérte.

Felső-Verzár községében a csendőrség a lelkészt a templomból a lakására vitte, mert a templomba lázította a népet.

A Csordás portája.

A kebesdi függetlenségi választók vasárnap este 10 órakor érkeztek meg Belényesbe. A választókat a városi vendéglőben helyezték

el, a mely épület a Csordás János oláh ügyvéd háza tőzsomszédságában van. Csordás követelte a nagyvendéglő kiürítését, azonban a főszolgabíró ezen követelést nem teljesített.

Különben a Csordás-ház környékén a választás alatt is több incidens történt.

Javában állott már a szavazás, fél 11 órakor a Csordás háza előtt két román rendező és hírlapíró ment el, hogy értesítést küldjenek a »Lupta« c. lapnak, mikor őket a tárkányiak észrevették, zászló rudakkal megtámadták. Már-már elérték őket, mikor odaértek a csendőrök s szuronyt szegezve utját állták a támadóknak s rohantak a függetlenségi pártnak. A rohamnál Bendés Majszi kisbelényesi lakost a csendőrök megszurták. Sebe elég súlyos, mivel orvos nem volt jelen, Klein József állatorvosnövendék kötözte be. Megsebesült még Lőrinc Péter, de ennek sérülése nem súlyos.

A csendőrök ezen támadása nagy elégedetlenséget keltett a függetlenségi közt, akiknek egy része ott hagyta a választást, más része nem akar szavazni.

Az asszonyok fellázítása.

Lunka községből mintegy 68 választó kivonult a vasúthoz, hogy Belényesbe menjenek s leszavazzanak a függetlenségi jelöltre. Papp Cs. István lelkész látva ezt, fellázította az asszonyokat, hogy nagy veszedelem éri családjukat, ha férjeik leszavazzanak s felhívják őket, hogy menjenek utánuk s hívják vissza őket. A babonás fenyegetésre az asszonyok kibontott hajjal futottak az állomáshoz s kezeiket tördelve, sirva és jajveszékelve borultak le férjeik előtt a földre s addig könyörögtek, míg a férfiak visszafutottak a községbe. Így mindössze 16-an mentek be Belényesbe a választáshoz.

Kreszulya községben, midőn a függetlenségi választók elvonultak, a szavazat nélküli férfiak, továbbá nők és gyermekek botokkal, kövekkel megtámadták őket s közülök többet megsebesítettek.

Nógrádi nemzetiségi kortes.

Niedermann (Nógrádi) Gyula már hetek óta jár a községekben s izgat a nemzeti égi jelölt mellett. A választás napján kora reggel a nemzetiségi szállodájából kijövet, a tárkányiak közzé ment, akik felismerték benne a már hetek óta agitáló megfizetett nemzetiségi kortest. A tárkányiak »Üssétek le!« kiáltással fogadták Nógrádit s előszedték a botokat, hogy elverjék, mire az megfutott. A tárkányiak üldözőbe vették s hatalmas dorongokat dobáltak utána. Nógrádinak sikerült bemenekülni a nemzetiségi vendéglőjébe, ahova követték a tárkányiak. Végre a csendőrség lépett közbe s Nógrádit csendőrség fedezete alatt kísérték az állomásra, ahonnan az esti vonattal el kellett utaznia.

Mezei János nemzetiségi szavazó szintén a tárkányiak közé ment, s ezek botokkal és kövekkel támadtak rá. Mezei a gör. kath. püspökség palotájába menekült, honnan Gera Sándor uranalmi intéző jött ki s megmentette Mezeit.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvószert fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt magnéziummal együtt a legkülönfélébb gyomor-, légszervi és húgyvezetési betegségeknek, 20 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségektől is, mint typhus, cholera, lemeztől fűzetében olvasható. Háztartások számára másfélezesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval töltött viznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizét a legsegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek ugyanott a forrás leírásának ismertető fűzetét ingyen kapható. A forráskiszolgálás. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légszűhurutól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Kedvelt borviz!

Főraktár: KISS KÁROLY urnál Nagyváradon.

Inger Szolimánt megverték.

A választás napján kinos incidens történt a belényesi *Egyetértés* nevű korcsmában. A korcsmában Korda Andor, a magyarcskéi képviselő mulatott többedmagával, cigányzene mellett. Korda Andor a társaságnak, melylyel egy asztalnál ült, Kardos Arpád függetlenségi jelölt győzelméről beszélt épen, midőn belépett a korcsma szobájába Inger Szolimán, a kimpányi földbirtokos és szomáli alkirály. Inger nem állta meg szó nélkül Korda Andor képviselő dicsekedését és odaszólt nagy hetykén:

— Azért sem Kardos fog győzni, hanem Lukácsiu!

Azután a muzsikáló cigányok előtt hangosan elkiáltotta magát:

— Éljen Lukácsiu!

Ez a kiáltás elárulta a korábban magát nagy kurucnak hirdető Inger ur érzelmeit és feldühösítette a korcsmában volt függetlenségi választókat. Egy hírlapíró dühében menten széket ragadt, hogy azt az alkirályhoz vágja, azonban megelőzte őt Korda Andor, aki helyéről telpattanva felindulásában Inger Szolimánhoz lépett és arcul ütötte. Mintha ez lett volna a jel az általános támadásra, a korcsmában voltak mind rátámadtak Inger Szolimánra, köztük több tárkányi választó és Inger Szolimánt a szószoros értelmében a földre teperték és éktelenül elverték, panama kalapját és kabátját összevissza tépték rajta és dühökben talán agyonütik a renegát alkirályt, aki most a nemzetiségiek egy k exponált kortese, ha egy Bárdos Marcell nevű ember közbe nem lép és a földön vergődő alkirályt feldühödt támadói kezéből ki nem szabadítja. Időközben az incidens színhelyére érkeztek a csendőrök, egy csendőrszázados és egy közcsendőr, akik Inger Szolimánt kikisérték a községből.

Inger Szolimánt, ezt az incidenst megelőzőleg a Virághné korcsmájából is kidobták a függetlenségi, mert a választáson hátat fordított a függetlenségi lobogónak és exponálja magát a nemzetiségi jelölt érdekében.

Az incidensből kifolyólag Inger kijelentette, hogy elszakgatott panamakalapjáért 1000 korona kártérítést fog követelni támadói ellen a bíróság útján. Hír szerint az inzultált alkirály provokálni szándékosan Korda Andor képviselőt, Aczél Károlyt és Szöllőssy Gábort, mint akik, szerinte az incidens kezdeményezői voltak.

Inger Szolimánnak később megmentője Bárdos Marcell vett egy 60 krajcáros kalapot.

Ez az incidens délután 2 órakor történt.

Eg a gör. kath. püspök majorja.

A gör. kath. püspökségi uradalom majorját, mely messze a vasuti állomáson tul fekszik, alkalmasint hazatérő választók, felgyújtották. A majorban ez idő szerint 500 szeker szalma ég. A hatalmas lángnyelvek fénye vörös világításba helyezi a fél várost. Az égő szalmakazal közelében van még fel-

halmazva nagy mennyiségű kicsépeletlen buza is, mely valószínűleg szintén menthetetlenül odavész. A városban megkongatták az összes harangokat, rémes zugásuk csak növeli azt az izgalma, melyet a magasan felcsapkodó lángok látása okoz. A függetlenségi táborban óriási a rémület. A nyimoesi független választók a tűz láttára ijedten futottak össze, eszükbe jutottak azok a rémes fenyegetések, amelyeket ellenők tettek az oláh választók. Kérve, szinte esdekelve kérték, eresszék őket haza:

— Mi lesz gyermekeinkkel és asszonyainkkal, kiket otthon hagytunk. Hiszen avval fenyegettek, hogy felgyújtják házainkat, ha nem szavazunk a nemzetiségi jelöltre.

A csendőrség csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudja együtt tartani a kétségbeesett választókat.

Attól tartanak, hogy a felfordult helyzetben Belényes másik végét is fel fogják gyújtani. Az őrséget ezért mindenütt megkettőzték, erős őrségek cirkálnak és ügyelnek tel fokozott éberséggel a rendre és a város nyugalomára és közbiztonságára. A zavar nőttön nő. Sokan a tárkányiak közül a végsőkig el vannak szánva, csakhogy haza mehessenek.

— Inkább keresztül szuradjuk, vagy lelővetjük magunkat, de itt tovább nem maradunk.

A nemzetiségi párt egyedül nyugodt az egész zavarban. Ennek a tábornak fegyelme bámulatra méltó. Az a nyugalom, melylyel szavazni mennek minden szó nélkül, igazán meglepő. Az eddigi jelek szerint a nemzetiségi jelölt legkevesebb 1000 szótöbbséggel fog győzni.

Bartha Ferenc, a volt képviselő egész nap nem mutatta magát. Nyilván restelli a csutos kudarcot, mely a területben a függetlenségi lobogót érte és a melyben neki is része van.

A karhatalom.

Belényesnek valóságos háborus képe van, annyi a katona és a csendőr; de úgy látszik, nagyon is szükséges most az erős karhatalom.

Belényesben van a 37-ik gyalogezredből a 13. 14. 15. és 16-ik századok, *Hubinger* százados parancsnoksága alatt. Összpontosítva van 485 csendőr, *Seilágyi* Odön csendőr őrnagy parancsnoksága alatt. A huszárok a vidéken tartanak őrséget.

A katonaság a kora reggeli órákban kivonult a kijelölt helyekre. A katonaság előtt mindenütt ott vannak a csendőrök.

Felvonulás a választáshoz.

Alig virradt meg, mikor nagy tömegekben érkeztek a választók s megkezdtek a felvonulást a szavazó helyiségekhez. A nemzeti párt óriási számban, tömött sorokban, zászló és toll nélkül, zöld csergelyekkel vonultak, teljes csendben el a község aján ki a marhavásártérre, a táborba. Elöl csakis azok állottak, akik a rendre felügyeltek, míg a többiek visszavonultak, úgy hogy alig lehetett belőlük 50—60 embert látni.

az őszi idényre a legjobb minőségű és legszebb kivitelű férfi-, női-, gyermek- és kizárólag tiszta kézimunkából készített fiu-cipők. Legdivatosabb és legjobb férfi- és fiukalapok, valamint gyermek-sapkák, a legizlésebb nyakkendők, továbbá férfi- és fiu-fehérműek, mely árukkal a legmérsékeltébb árúban és legszolidabb kiszolgálással állunk a nagyérdemű közönség szives rendelkezésére.

Kérjük nagybecsű pártfogásukat,

kiváló tisztelettel **Spreng Testvérek** **NAGYVÁRAD** Zöldfa-utca.

Óriási, bámulatos volt a fegyelem közöttük. A kortesek azzal lékeztek meg hihetetlen módon a tömeget, hogy külföldiek vannak itt, akik elviszik messze a híroket, hogy mily rendet tartanak.

A függetlenségi választókról ezt, sajnos éppen nem lehetett konstatálni. Nagy volt a rendetlenség közöttük, bár a vezetők pl. a tárkányiakat, csakhogy türelemre bírják, azzal biztatták, hogy Kardos van előnyben. Valóságos fejtelenség volt a függetlenségi szavazók között.

Különben még reggel 9 órakor is kevesen vannak a függetlenségi.

A szavazás.

A szavazás két helyen történik. Az I. küldöttség a városi vigadóban, a II. a polgári körben szedi a szavazatokat.

Wallner Odön 9 órakor nyitotta meg a választást.

Érdekes volt, hogy Kardos Arpád és Lukács László jelöltek mellé még két hasonló nevű jelöltet jelentettek be. És pedig:

1. Dr. Lukács László lacfalusi plebános (ajánlják Csordás János és társai.)
2. Lukács László csikszentdomokosi plebános (ajánlják Erdei István és társai.)
3. Kardos Arpád budapesti bankigazgató (ajánlják Báthory Zoltán és társai.)
4. Kardos Arpád budapesti iparos (ajánlják Kigyosán és társai.)

Az első küldöttség *Wallner* Odön választási elnök vezetése alatt működik. Helyettese Bottyán Pál. Bizalmi férfiak: a függetlenségi párt részéről Báthory Zsigmond, Merényi János; a nemzetiségiek részéről dr Popovics Konstantin és dr Lázár Aurél.

A második küldöttség *Györy* Géza elnöke alatt alakult meg. Helyettes elnök dr Schwimmer Márton. Bizalmi férfiak: a függetlenségi párt részéről Henger Sándor és Szigetközi János, a nemzetiségi párt részéről dr Jakab János és Ardelean Alexa. A Lukács László csikszentmokosi plebános részéről Schwimmer Aurél és Vachter Károly; Kardos Arpád iparos részéről Kigyosán János.

Egész sereg képviselő van jelen a választáson. Így itt vannak ifj. Madarász József, Horthy Béla Simkó József, Farkasházi Zsigmond, dr Halász Lajos, Bottlig János, Korda Andor függetlenségi: — Brediciána, Popovics, Szucsiu, Vlád és Goldis oláh nemzetiségi képviselők,

Sorshuzás folytán a függetlenségi kezdtek meg a szavazást. Az első szavazatot Benedek László adta le Kardos Arpád függetlenségire.

Már az első órában Lukácsiu került többségre s a rémes izgatásnak mindjobban meglátszott az eredménye.

Délután 3 óráig 16 község szavazott le a választókerülethez tartozó 84 községből s ekkor Kardos 196 szavazatával szemben Lukácsinak 721 szavazata volt.

Az oláh papok, tanítók mind leszavaztak; egyik-másik kihívó tüntetéssel.

Legszemérmertlenebb volt Bajk Aurél

Új üzlet!

Új üzlet!

— Megérkeztek —
Spreng Testvérek

cipő-, kalap- és uri-dívat üzletében

hinkai tanító, aki midőn leadta szavazatát Lukácsira, hetykén odavágta az elnöknek:

— Nem szorulok az állam kenyerére.

Amikor beesteledett fátylát gyujtottak.

A nemzetiségi pártiak nyugodtan várják, míg rájuk kerül a sor. A függetlenségiak azonban nagyon zajonganak s a csendőrségnek kell a rendet fenntartani.

Óránként a szavazatok így állottak:

	Kardosra	Lukácsira
10 órakor	83	46
11 „	89	168
12 „	93	317
1 „	124	462
2 „	139	557
3 „	196	721
4 „	221	859
5 „	357	976
6 „	382	1050
7 „	420	1129
8 „	431	1274
9 „	473	1317
10 „	496	1388

A küzdelem utolsó órái

Tíz és tizenegy óra között a nemzetiségi párt szavazatai ismét erősen gyarapodtak. A szavazatok aránya

este tizenegy órakor

Kardos Árpád	520
Lukácsiu László	1508.

Még 10 község nem szavazott. Valószínűleg a függetlenségi párt jelöltje a nemzetiségi jelölttel szemben ezer szavazatnyi kisebbségben marad. A hangulat most már nagyon csendes. Téves az a hír, mintha a belényesi választáson itt külföldi hírlapírók is lettek volna. A görög katolikus püspökség majorjában a tüzet eloltották. A választás valószínűleg éjfél után 2 órára veget ér.

Belényes, éjfél után 2 óra.

Az első szavazatszedő küldöttség elnöke 12 óra 40 percre kütüzte a zárórát. A második küldöttségnél még két község van hátra a szavazással. A szavazatok aránya:

éjjel 12 órakor:

Kardos	695
Lukácsiu	1531

1 órakor éjfél után:

Kardos	850
Lukácsiu	1611

A gör. kath. püspökségi uradalom belényesi jószágigazgatósága csendőri védelmet kért, mert attól tart, hogy a püspökség Csonba nevű tanyáját fel akarják gyujtani. A csendőrség őrtanyáját is felgyujtották, de a csendőrség a tüzet idejekorán észrevette és eloltotta, mielőtt számbavehető kárt okozott volna.

Barabás Béla a néppártól. A néppártól szóló kiválási hírek kapcsán Barabás Béla is szükségét látja, hogy nyilatkozzék a dologról. Sajnosan konstatáljuk ebből a nyilatkozatából, hogy az az ember, aki itt Nagyváradon a keresztény elem lelkes támogatásával győzte le annak idején Tisza Kálmánt és jutott ilyenképen népszerűsége delelőjére, ma az ország egyetlen kifejezetten keresztény pártjáról olyan olcsó kijelentéseket tesz. Ne féltse Barabás Béla a néppárt keresztény iránya miatt az országot. Majd eljövendő az idő, midőn a nemzetrombolók munkájával szemben a mostanság

számra nagy függetlenségi párt kétes értékű szabadelvűsége, hanem egy a keresztény világnézet alapjára helyezkedett tábor fogja megvédelmezni a magyar nemzeti igazi értékeit. Akármilyen kicsiny ma a kifejezetten keresztény néppárt, elegendő arra, hogy magja legyen egy hatalmas kereszténytábornak. Mert az ország boldogulása nem attól függ, szabadelvű maradunk-e, vagy nem, hanem attól, tudunk-e hovabamar újra keresztényekké lenni az állam törvényeiben, közigazgatásában, bíraskodásában, a társadalom minden vonatkozásában, magán és közéletünkben, gazdaságunkban, iparunkban, kereskedelmünkben, önmagunkkal, munkásainkkal szemben, individuális és szociális téren, irodalmunkban és művészetünkben stb. vagy pogányok maradunk-e, mintsajnos ma is azok vagyunk. S ha majd mindnyájan keresztényekké lettünk érzésben, gondolatban, cselekvésben, egész lelkületünkben, akkor elmondhatjuk, hogy van szabad, független, szuverén magyar állam. De negyvennyolcas ígéretekkel nem áztatunk senkit, hogy a pogányság gyarapodjék és a magyarság kivándoroljon. Ez az igazság és nem más.

A VII kath. nagygyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, aug. 25.

Keresztény szociálisták zászlószentelése.

A VII. katolikus nagygyűlést, amelyet a tavalyi kath. nagygyűlés határozata értelmében vidéki városban kellett megtartani, Pécsen rendeztek az Országos Katolikus Szövetség. A nagygyűlést a pécsi keresztény szociálista egyesület zászlájának felavatása vezette be.

Reggel hét órakor a Vártemplom téren gyülekeztek a zászlószentelésen résztvevő egyesületek és vidéki küldöttségek. Képviselve voltak a következő községek: Bedag, Döbrökös, Szakcs, Szegszárd, Kónyi, Erseny, Bükösd, Megyfa, pécsi nőegylet, budai külvárosi kath. kör, belvárosi kath. kör, a veszprémi ker. szoc. egyesület, a pápai, paksi, székesfehérvári, szombathelyi, győri, budapest józsefvárosi, budai, angyalföldi, kőbányai, kőszegi, sárvári ker. szoc. egyesületek. A felvonulás a pécsi ker. szoc. egyesület udvaráról történt négyes sorokban zászlók alatt. A menet élén 30 fehér ruhás leány haladt. Mind-egyik csokrot vitt kezében. Amikor a menet a vártemplom előtti tere ért, akkor kivált belőle Krasznay Mihályné kir. tanácsosné vezetése alatt az a küldöttség, amely a zászlóanyáért id. gróf Zichy Jánosnéért ment. A grófnő nevében leánya Zichy Lujza grófnő fogadta a küldöttséget. Krasznay Mihályné urnő lelkes üdvözlő beszédet mondott s azután meghívta a grófnőt a templomba. Zichy Lujza grófnő szép szavakkal köszönte meg az üdvözlést, jelentve, hogy édesanyját az ünnepélyen helyettesíteni fogja. Gieswein Sándor orszgy. képviselő az Országos Ker. Szoc. Szöv. nevében üdvözölte a grófnőt. Majd Fekes Katinka egy gyönyörű csokrot adott át a grófnőnek szép kis beszéd kíséretében. Zichy Lujza grófnő homlokon csókolta a kis leányt s ezekkel a szavakkal: Krisztus szelleme lengesse a zászlót, elindult a küldöttséggel.

A gyönyörű székesegyházban Gieswein Sándor dr. orsz. képviselő tartott csendes misét. A zászló szentelés a Vártemplom előtti téren történt, ahol már akkorára már egy mért a tömeg, hogy alig fértek el. A zászló szentelés aktusát Gieswein Sándor dr. végezte Zichy Gyula püspöknek és papságának jelenlétében. A zászló szentelés végeztével Gieswein Sándor az óriási tömeg előtt messzire hallható hangon beszédet mondott. A munka ünnepét üljük ma ugymond. Lehet-e a munkának ünnepe? Lehet. A mióta Krisztus a názáreti műhelyben dolgozott, azóta lehet szó a munka ünnepéről, mert Krisztus megszentelte, méltóságra emelte a munkát és a munkálkodót. A pogány világ lobokkal jelölte a munkát, mert nyügnek, rossznak, lealázásnak, szabad emberhez nem méltó valaminek tartotta. A kereszténység kötelességgé tette a munkát. Krisztus, hangsúlyozta: »Atyám munkálkodik«. Csak az alakítja tehát ki magát az Isten képmására, a ki munkálkodik. Innen van az, hogy a mig a Pantheonban hiába keressük a munka Istenét, a kereszténység a munkát, érdemnek tudja be. Anyagiasság fellogás szerint győzelem a munka ma is, a keresztény follogás szerint azonban a haladás lendítő kereke győzelem az anyag felett. A tenger elválasztja a tömegeket, a munka által azonban a tenger összekötő csatornája lett. A munka egyenlősít, A szellemi, a testi, a kézi, a gyári, a mezői munka egyenlővé lesz Istenben. Csak szabad ember tudja a munkát értékelni, méltóságra emelni. Szabadság, jog, egyenlőség, igazság kell tehát a munkásnak.

Ez a zászló, a melyet most felavatunk, hirdesse a munka jogát, kötelességét és győzelmét mindenki számára. E zászló irányítsa küzdelmünket, a melyet Isten dicsőségére, hazánk és a saját boldogságunkért folytatunk.

Gieswein Sándor dr. beszéde után a szegverések következtek. Elsőnek Zichy Luiza grófnő a zászlóanyája helyettesítője vert szeptet a zászlónyelbe a következő jelmonddal: Isten dicsőségére, telebarátunk javára, Isten áldja a tisztes munkát. Utána Zichy Gyula gróf pécsi püspök vert szeptet a nyélbe, mondva: Csak imádsággal párosult munka boldogít. Gieswein Sándor dr. jelmondata: Hitben és szeretetben előre! Krasznay Mihályné jelmondata: A társadalmi bajok legbiztosabb orvossága a tettekben nyilatkozó telebaráti szeretet. Hegedűs Károly a pécsi keresk. egyesület elnöke az egyesület szögének beverése előtt lendületes beszédet mondott. Zsolnay Miklós jelszava: Csak előre a megkezdett uton. Szeptet vertek még be: Majorossy Ferenc, Tuka Béla, dr. Kleininger Ferenc, Vajdics Gyula kanonok, Eröss Károly diszelnök, Streichek József a maga és a paksi egyesület nevében, Hanny Ferenc és azok az egyesületek a melyek képviselték magukat.

A szegek beverését a legközelebbi vasárnap az egyesületben fogják folytatni. Az ünnepély itt 20—25 szeg beverése után véget ért és miután az egész ünneplő közönség lakására kísérté Zichy Lujza grófnőt, megindult a menet a Buza-tér felé a nagygyűlésre.

A népgyűlés.

A vártemplom udvaráról körülbelül 10.000 főnyi tömeg vonult a Kardos Kálmán-utcán. Széchenyi-téren, Király-utcán, Kossuth Lajos-utcán át a Buza-térre, ahol kezdetét vette a keresztény szociális népgyűlés.

Az elnöki megnyitó beszédet Gieswein

Sándor kanonok, orsz. képviselő tartotta. Örömet fejezi ki a fölött, hogy ily nagy tömeget lát maga előtt hasonlóan a német katolikus nagygyűléshez, hol 50.000 munkás vonult föl. Hivatalosan ez a felvonulás nem tartozik a programhoz, de lényegében igenis, mert mutatja, hogy a keresztény szocializmusnak része kell hogy legyen a kath. nagygyűlésen. A mai tömeges felvonulás impozáns megnyilatkozása a keresztény összetartásnak. Az összetartozás szülte altruszsus, azonban nem elég, hanem nekünk »allizmus« (francia szó) kell, szeretet mindannyi számára. Mint a világegyetem ereje az összetartás, úgy a katolicizmus is az, mely hinni engedi, hogy csupán az az anyag imádása jusson uralomra: Arén a Nap és annak vonzó ereje a világegyetemben, az az emberi társadalom Krisztus szeretete és igazságossága. Ezt akarjuk megmenteni hazánk jövő fejlődésére. Azért igazi keresztény szocializmus nem egy osztály érdeke, hanem kell hogy érdeke legyen minden kereszténynek, minden hazafinak. Szükséges, hogy minden osztály szervezkedjék, nem hogy egyik a másik ellen dulakodjék, hanem, hogy egyesült erővel dolgozzanak a társadalom és haza jólétének.

Ehez az erőt csak a kereszténység tudja megadni.

Bzért legyen ez az ünnep nemcsak a pécsi keresztény szocialistáknak, hanem minden magyar keresztény hazafinak ünnepe. Sokszor láthatni, hogy nálunk nem ismerik a keresztény szocializmus jelentőségét kellőképpen, azt mondják hogy csak ez a munkások ámitására való. De ehhez hozzá kell tenni, hogy mi keresztények és így mind munkások vagyunk, kik a keresztény igazságosságot ámitja. Nem vagyunk prófáták, de azt tudjuk, hogy jelenleg sok akadályokon megyünk keresztül, melynél az egész nép erejével kell rendelkezünk. Oda kell törekednünk, hogy minden munkásköz a maga politikai jogait megkapja. Nem akarjuk a nemzeti érdekeket hátraszorítani, hanem ezzel akarjuk azokat kísélni. Ez a politikai része a mai ünnepnek, hogy ez a keresztény igazságosság érlelődjék meg minden magyar hazafi szívében. Ezt hirdesse ez a zászló és ennek a keresztnek vezetésével érjük el célunkat, amire az Isten segítjen. Utána Ruszinszky Béla a pécsi egyesület alelnöke lépett fel a pódiumra. Nem beszélhet a pécsi keresztényszociális egyesület fejlődéséről, hanem mivel sok testvér-egyesület jelent meg, azért nagyobb általánosságban is kell beszélnie. 1903-ban bontottunk zászlót Huszár Károly és Szalanczy Andor általuk hirdetett eszme visszhangra talált, aminek bizonyossága 50 keresztény szocialista egyesület 40.000 taggal. Mindenki tudja, hogy Magyarországnak nagy mozgalomra van szükség, mert sokan járnak a sötétségben. Fel kell világosítani a népet, hogy nem az az igazi szocializmus, amelyet a Jakabok hirdettek, hanem a kereszténységen alapul. — Lelkes éljenzés közt Huszár Károly kezdett szólni. Felemlítette, hogy volt idő mikor Pécsen 13 ember merte magát keresztény szocialistának mondani. Ma sok ezren állunk itt, akik e névre büszkék vagyunk. Egy becsületesebb társadalomért küzdünk. Azt akarjuk, hogy a kereszténység hassa át egész társadalmi, politikai és gazdasági életünket. Legyenek szakképzett munkásaink és emberséges munkaadóink. Nem várhatunk jót a parlamenttől, míg az egész nép ellenőrzése alatt nem áll. Ezért kell az általános titkos községenkénti választói jog. A keresztény szocialis eszmék a jövő.

Szalanczy Andor az Igaz Szó szerkesztője mondott ezután beszédet. Csalódnak azok, a kik gyámoltalan hiveinél hisznek bennünket. A becstelen tettet nem akarjuk és nem tudjuk tőlni. A harc hivei vagyunk, de nem annak a harcnak, a melyet országharcnak neveznek, hanem annak a harcnak, a mely az összes társadalmi osztályok jólétének emelésére vezet. Harcolunk a kereszténységet támadó, a kizsákmányoló, a tökével visszaélők ellen. Katonáink az egyesületek, a szakszervezetek és a párt. Az első az njoncok képző iskolája, a másik a haladók, a harmadik a harcra készek

tábor. Jól fogjuk szervezni ezt a hármas tábor, hogy bármelyik oldalról jöjjön is az ellenség, készen találjon bennünket. (Lelkes éljenzés.)

A nagygyűlést Haller Istvánnak az Uj Lap felelős szerkesztőjének beszéde zárta be. Szocialistának kell ma lenni mindenkinek. Csak az a kérdés, hogy milyen szocialistának? A szociáldemokrácia tisztán kenyérküzdelmet, ökölharcot és osztálygyűlöletet hirdet és táplál. A tökéletes boldogságot itt akarja nyujtani az emberiségnek. Köztapasztalás, hogy ez lehetetlenség. Az emberi szívet Isten alkotta és csak Isten és az ő vallása tudja betölteni. Az emberi társadalmat tehát csak olyan szocializmus elégítheti ki, amely a testet és lelket a földet és a tulvilágot egyformán számításba veszi. Ez pedig a keresztény szocializmus. Megcáfolja azokat a rágalmakat, amelyeket a keresztény szocializmus ellen szórnak. A gazdasági harcban nem vetik magukat alá semmiféle tekintélynek, a vallási kérdésekben ott leszünk mindig ahova vallásunk hivatott őrei rendelkeznek. Öntudatos keresztény szocialistákra van szükség. Öntudatra az ujság nevel, olvassa és pártolja tehát mindenki a keresztény szocialista sajtót.

Végül a nőkhöz fordul, hogy legyenek osztályosai a férfi csatáinak. Megbánni nem fogják, mert a keresztény szocialisták harcának csak győzelem lehet a vége.

A népgyűlés határtalan lelkesedést keltett. Az óriási tömeg legnagyobb rendben osztott szét.

Népszövetségi gyűlés a magyarok számára.

A kiállítás területében épített nagyarányú csarnokban délután 2 órától kezdődőleg 4 óráig folyt le a katolikus népszövetségi gyűlés 10.000 ember jelenlétében. A gyűlésen Baránszky Gyula budapesti ügyvéd elnökölt. Megnyitó beszédében a népszövetségi hivatását és alapját tárgyalta. Üdvözli a katolikus szervezkedés legújabb hajtását, a katolikus népszövetséget. Kétszeres örömmel teszi ezt, mert ott teheti, ahol Szent István 907. évvel ezelőtt augusztus 22-én az első magyar kath. egyházak egyikét alapította. A bevándorlás térfoglalása a kivándorlás által szenvedett rettenetes elvesztésére arra kényszerít, hogy a hasa megmentésére újból igénybe vegyék a katolicizmus erejét. Nekünk ismét el kell foglalnunk azt a pozíciót, a melyet Szent István és Szent László szerzett meg e hazában a katolicizmusnak. Ezt nem teheti meg az egyedül álló ember. Ezt csak a szervezett, jól vezetett tömeg teheti. A katolikus népszövetségi tömeget akar szervezni a katolikus érdekek megvédésére, jogaik megvédelmezésére. A népszövetség segítségével akarjuk visszavinni magunknak azt a hazát, a melyet Szent István szerzett meg számunkra. A keresztnek vérvér nélküli diadalát fogja kivinni a katolikus népszövetség.

Mikor ezelőtt 13 esztendővel a törvényhozás degradálta a családi szentélyt, támadtak vezérek, akik csatasorba szolgáltatták a katolikusokat. De kevesen sorakoztak a zászlók alá, mert félték a tulerőtől. Ma már a félenkebbek is csatlakozni mernek, mert az igazság zászlaja alatt küzdő hadseregünk nap nap után aratja diadalmait. Csak egy országos szervezetre van még szükség, a melyben egybefoglaljuk az összes katolikusok erejét. Ez a szervezet a katolikus népszövetség.

A zugó helyesléssel fogadott megnyitó beszéd után Egri Béla orsz. gy. képviselő mondott beszédet a szenyasajtó néprontó hatásáról. Szabad sajtó nélkül szabad nemzet nincs.

A sajtóbetnyárok ellen fel kell venni a harcot. Végül rámutat a sajtó üzelmére is; feltétlenül a rendszabályozás híve.

Azután Huller István a kath. szövetség szerkesztő titkára tartott nagyhatású beszédet.

Ma ugymond a sikkhez tartozik marni a kereszténységet. Szindarabok, ujságok, gyűlések versenyeznek a katolikus vallás gyalázásában. S mikor egy-egy arcpirító esemény előadja magát, akkor nincs a ki elégtételt szerez-

zen megbántott hitünkért. Soha nincs egy ténnetés, színházban egy fűgy, amely azt jelentené, hogy a keresztény Magyarországon a kereszténységet gyalázni tilos. A politikában, a tárdalmi mogalmakban háttérbe vagyunk szorítva.

Pedig ezt nem szabad megengednünk, mert oktan dolog, hogy mindenféle jött-ment a nyakunkra nőjön. Tul nagy volt eddig a bizodalunk és ennek következtében a tnyaságunk. Nekünk nincs megígérve, hogy itt Magyarországon nem vesznek erőt a pokol kapui. Dolgoznunk kell, hogy örökségünket, a keresztény Magyarországot épen adhassuk át utódainknak. Védelmi háborura készülünk s ennek hadserege lesz a kath. népszövetség. A német centrum ennek köszönheti mandátumait, megdönthetlenségét. Mi is megcsináltuk a katolikus népszövetséget, mert csak hatalmassá kell tenni. Hatalom lesz, mihelyt a katolikusokat egyetemlegesen képviselheti. Legyen hát tagja mindenki. Az áldozat csekély egy korona. — Ezéri a szövetség ad havonként egy fűzetet, évenként egy naptárt és ingyen jogi tanácsot. Alljunk össze egy öntudatos katolikus táborba. Tüntessünk, gyűlésezzünk mi is, amikor ellenünk tesznek valamit. Majd megvállik akkor, hogy mernek-e még beszélni letűnt, idejét multa katolicizmusról. Egyet vessünk nagyon lelkünkbe. Ez az ország keresztény volt és kereszténynek kell maradnia, Hogy az maradjon, arról gondoskodni fog a népszövetség.

A népszövetségi szükségessége a hit megvallása címen beszélt. Egy nagy, hatalmas szövetségbe akarják tömöríteni azokat, akiknek a hit nem magán ügy a népszövetségbe. A szövetség erőssége mindig a közös érdek. Legközelebb érdekünk sz. hitünk. Mig százféle szempont szétválaszt bennünket, hitünk, valamennyi katolikus közérdeke. Ez pedig most, nagy veszélyben van itt az ideje, hogy felocsudjunk és munkához lássunk a jó erkölcsöt irtó romlás megakasztására. Folyik ugyan már évek óta erre a célra a munka, de mindenféle elágazódva, egyik a másiktól függetlenül, nem egységes irányban. Szükséges a hitvallása szempontjából okvetlenül, hogy ezek az erők egyesüljenek egy nagy népszövetségbe. Németországban sokkal több az egyesület mint nálunk mégis megcsinálták a népszövetséget is és Franciaország katolikusai népszövetségben lettek volna szedve, nem törtéhetett volna meg velük, az ami megtörtént.

Ha leszünk sokan kik bátran hangoztatjuk keresztény meggyőződésünket, társadalmi életben, politikában s mindenütt hol országos és községi dolgok felett döntenek, akkor nem kell félni a kath. érdekeket akkor nem kerül hazátlan bitangok kezére a haza sz. ügye és gyalázatra a kereszt.

Ezzel a népszövetségi gyűlés rendkívül lelkes hangulatban véget ért és a résztvevők testületileg felvonultak az eucharisztikus körmenetre.

Az eucharisztikus körmenet.

Négy órakor megkezdült a város valamennyi harangja. Mindenfelől közeledtek az óriási menetek a vártemplom felé. Tulzás nélkül mondvá 50—60000 ezer főnyi tömeg vonult fel zászlók alatt az ország külföntéle vidékéből. Legjobban volt képviselve természetesen a Dunántul. A püspöki karból Várossy Gyula kalocsai érsek, Prohászka Ottokár székesfehérvári, Balázs Lajos rosznyói püspök, Zichy Gyula gróf pécsi, Boromissza Tibor szatmári püspökök vettek részt a körmenetben. Ott voltak Zichy Aladár, Zichy János, Eszterházy Móric, Somsich Béla, Batthányi Iván grófok, Molnár János, Nyári Béla, Giesswein Sándor képviselők stb. A keresztény szocialisták zászlaja vezette a menetet. A körmeneten Várossy Gyula érsek vitte az oltári szentséget és ő adott áldást a belvárosi templom lépcsőjéről. Pécs közönsége mindenütt feldiszipette a házakat smerre az

óriási menet elhaladt. A szétoszlás a legnagyobb csendben történt.

Az első nyilvános ülés.

A kiállítás területén épült kiállítási sátorban folyt le augusztus 25-én a VII. kath. nagygyűlés első nyilvános ülése. Jelen vannak Városcopy Gyula kalocsai érsek, Prohászka Ottokár székesfehérvári, Boromissza Tibor szatmári, Balázs Lajos rozsnyói püspökök, gróf Zichy Aladár Őfelsége személye körüli miniszter, gróf Zichy János, Giesswein Sándor, Egry Béla, Darányi Ferenc, Nyáry Béla, Eszterházy Móric gróf országgyűlési képviselők, Kiss János dr., Mihályffy Akos dr egyetemi tanárok, lovag Mattyasovszky Lajos, Szentiványi Károly, Zlinszky János, Batthányi István gróf, Majláth György gróf, Várady Lipót Árpád felszentelt püspök, Benyovszky Móric főispán, Semsich Béla gróf, Kántor Károly apát, Mátyás Engelbert főigazgató, P. Sós Antal karmelita rendfőnök, Zsembery István, Tury Béla, Görcsöry Dénes, Haller István, Gerely József, Huszár Károly, Streicher József apát, Cziklay Lajos szerkesztő, Chlegei Péter kanonok stb. stb.

A nagygyűlést Zichy Gyula pécsi püspök üdvözölte. Évek óta táplált forró vágyunk teljesül ma — ugymond — mikor a VII. katolikus nagygyűlés Pécsen tartja. Az a tudat hogy itt az egész katolicizmus van képviselve közös nagy örömünk, hogy éppen szent Mór városában van a nagygyűlés, az nekünk pécsieknek különös öröm. Emeljük is büszkén a zászlót. Hadd lengjen a Mecsek ormain, hadd hirdesse, hogy nem ment veszendőbe szent Mór öröke. Midőn tehát azt kívánom, hogy a jó mag, melyet e gyűlés hirdet ne menjen veszendőbe, Isten áldását kérem a VII. kath. nagygyűlésre.

Ezután Neudtvich Andor, Pécs városának polgármestere üdvözölte a város nevében a katolikus nagygyűlést. Orvend, hogy abban a városban üdvözölheti a kath. nagygyűlést, amely városnak multja össze van forva a kereszténység diadalrajutásával. A keresztény kultúrának sok fényes és ősi emléke méltó keretül szolgálhatnak a VII. katolikus nagygyűlésnek. Pécs város társadalmi nagy erkölcsi hasznát merít abból, hogy a VII. katolikus nagygyűlés itt folyik le, mert tudjuk, hogy az anyagi munka csak úgy lehet áldásos, ha arra vallásos hír légkörében fejt ki erejét. Midőn a kath. nagygyűlés az erkölcsi erők fokozását a vallásos érzés öregbítését tűzte ki feladatul, akkor nagy szolgálatot tesz az emberiségnek, a hazának. Szívemből üdvözlöm tehát a nagygyűlést s kívánom, hogy minden résztvevője érezze jól magát körünkben. Az éljenzés lecsillapultával

Zichy János gróf, az Országos Katolikus Szövetség elnöke állott az előadói asztalhoz. Megjelenését frenetikus tapsal fogadta a sok ezer főre menő közönség. Zichy János gróf, előbb megköszöni azt a szíves fogadtatást, a melyben Pécs városa részéről részdől a kath. nagygyűlés, azután magas szárnyalású beszédet mondott a tekintélyről és szabadságról.

Zichy János gróf nagyszabású elnöki megnyitó beszéde után Neudtvich Andor, Pécs város polgármestere üdvözölte a város nevében a nagygyűlést. Majd megtörtént a védnökség és elnökség megalakítása és a szakosztályok kiküldése. Három szakosztályt küldtek ki: a hitbuzgalmi és charitativ szakosztályt; elnökei Fischer Colbtie Agost kassai püspök és dr Zlinszky János szövetségi alelnök lettek. A közművelődési szakosztályt: elnökök gróf Benyovszky Móric főispán és dr Mihályffy Akos egyetemi tanár és végre a szociális szakosztályt Mayláth József gróf és dr Giesswein Sándor elnöklése mellett.

A nagygyűlés második napja.

A katolikus nagygyűlés második napja reggel 8 órakor ünnepélyes Veni Sancte-val kezdődött. Ezt követte délelőlt 9 órakor a belvárosi katolikus kör disztermében eucharisztikus disztülés, Zichy Gyula gróf pécsi püspök elnöki megnyitója után Tomcsányi Lajos,

a Jézustársaságnak tagja tartott előadást arról, hogy van-e a bölcséletnek tere és feladata az Oltárszentség szolgálatában. Dr Glattfelder Gyula a szentségekhez való járulást, mint a társadalmi megújulás feltételét fejtegette. Az Eucharisztikus Jézus királyságáról dr Strommer Viktorin tartott előadást. Dr Frey János esperes-plébános előadása után a diszgyűlés véget ért. Következett ezután a növédelmi ülés.

A fürdő-vasut kiépítése.

— A tanács ismét szabálytalanul járt el. —

A város közönsége a legmelegebben óhajtja, s a törvényhatóság is ennek megfelelően határozott a fürdői vasut kiépítése tárgyában. Ennek dacára a városházán mindenképpen akadályokat gördítenek az eljárás gyorsabb keresztülvitele elé. Már a kezdetnél nem járt el a tanács a szerződés értelmében, amiért kellő leckét kapott a közgyűléstől. De ez nem használt.

A napokban áttette a Hankovits és társa engedélyesek és a város között létrejött szerződés-tervezetet és a fürdő-vasut tervet a nagyvárosi városi vasut részvénytársasághoz, de nem tette át azt a 6. pontból álló feltételt, amelyen tulajdonképpen alapul az egész dolog. Valószínűleg azért járt így el a tanács, mert azokat a feltételeket nem teljesítheti a városi vasut.

Elkövette továbbá a városi tanács azt a hibát is, hogy az egész fürdő-vasut kiépítésére nézve tett kérdést a városi vasutnál, holett a tanácsnak semmi joga nincs a város területén kívül eső vasut rész felett rendelkezni. Ez ellen most újabb beadványban tiltakoznak Hankovits Ferenc és társa dr. Tóth Ferenc, s követelik azt, ami úgy is szoros kötelessége a tanácsnak, t. i. hogy a tanács a közgyűlés határozatát pontosan hajtsa végre s ne igyekezzék azt minden uton módon meghiusítani.

A közönség óhajának és a közgyűlés akaratának ilyen semmibe vévése ideig-óráig sikerülhet, de egyszer majd keményebb visszautasításra talál a város törvényhatóságában.

Hankovits Ferenc és társa tegnap a sérelmes intézkedésre vonatkozólag a következő újabb beadványt intézték a városi tanácshoz:

Tekintetes Tanács! A Félix és Püspök-fürdői villamos vasut tárgyában hozott 9789—1907. számú határozata ellen kiigazítási kérelemmel, illetve felebbezéssel élünk a következő indokokból:

Sérelmes a határozat először, mert a vonaltervezet a terület használati szerződés és az áramszolgáltatási feltételek mellett kiadandó lett volna a városi vasut társaságnak, a tekintetes Törvényhatósági bizottsághoz intézett 6425—1907. sz. június 1-én beterjesztett beadványunk és pedig első helyen ez, mert ebben vannak részletezve azok a feltételek, melyek szerint a vasut kiépítését köteleztük, tehát a városi vasut társaság is csak e feltételek mellett vállalkozhatik.

Sérelmes továbbá a határozat, mert a városi vasut társaság a város belterületén leendő építésre lett volna csak fölhivandó, illetve ez csak a tekintetben nyilatkozhatik, hogy vajjon ez általunk megszabott feltételek mellett a bemutatott vonaltervezeteknek a Szt. László-tértől a csillagvárosi vámgig terjedő rész beépítésére elsőbbségi jogával vállalkozik-e vagy sem? és semmi esetre sem kérdezhet meg az iránt, hogy vajjon az általunk tervezett vasutat a fürdőig kiépíti e vagy sem, — mert a városi vasut társaság jogait védő terület használati szerződés csupán a város területére szól, azonkívül szerzett jogokról

csak mi beszélhetünk, és azt a városi hatóság nem kínálhatja fel harmadik személyeknek.

A tanács megbízása a törvényhatóságtól az, hogy velünk a használati feltételeket állapítsa a város területén kért részekre és ezt közölje a városi villamos vasut részvénytársasággal, a város és a társaság közötti terület használati szerződés 2. §-a értelmében.

A Tanácsnak tehát nem volt joga a vasut társasághoz hatáskörén kívül eső fölhívást intézni, pláne formailag felajánlani egy oly terület beépítését is, mely Nagyvárad törvényhatóság területén fekszik és amelyre már nekünk vannak szerzett jogaink, ami ellen ezen indokból, a leghatározottabban tiltakozunk is.

A tanács e részben a 9789 | 1907. számú határozatában minden vitán felül átlépte jog és hatáskörét, e határozat visszavonandó.

Miért is esedezünk, kegyeskedjék a vasut-társaság részére kiadott 9789 | 1907. számú határozatot visszavonni, illetve az iratokhoz a 6425 | 1907. számú kérvényünkben foglalt feltételeket is kiadni és ily értelemben a határozatot kiigazítani és kiigazítani a részben is, hogy a 9789 | 1907. sz. határozatban foglalt fölhívás csupán a város belterületév eső részekre vonatkozik és amennyiben ezen kiigazítás a Tekintetes Tanácsnak hatásköréhez már nem tartozhatnék, méltóztassék annyiban jelen kérvényünket felebbezésnek tekinteni s másodfoku elbírálás alá a felettes hatósághoz sürgősen felterjeszteni.

Tisztelettel:

Hankovits Ferenc,
Dr Tóth Ferenc
engedélyesek.

UJDONSÁGOK.

* **Kitüntetett esperes-plébános.** Madarassy Antal sopronkereszturi esperes-plébánosnak Ő Felsége, a magyar király, a közügyek és közoktatásügy terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovag keresztjét adományozta.

* **A kollektív háztartás Nagyváradon.** A kollektív háztartás, vagy helyesebben közös konyha eszméje erősen hódít Nagyváradon. A mozgalom megindítója ma kedden, aug. 27-én délután 4 órakor értekezletet tartott a városházán, amelyen az érdeklődők is résztvehetnek.

* **Királyi köszönet egy írónak.** Nemrég megemlékeztünk róla, hogy Scholtz Béla, a 37. gyalogezred kapitánya, igen értékes történelmi munkát írt Nagyvárad városának története címmel. Most, mint érteülünk, Scholtz Béla legfelsőbb helyről is megérdemelt elismerésben részesült. A király ugyanis a munka egy diszpéndányát családi könyvtára részére elfogadta és ez alkalommal a szerzőnek köszönetét fejeztette ki.

* **Püspök a tüzkárosultaknak.** Gnédáról írják, hogy dr Párvay Sándor szepesi püspök ezer koronát adományozott a gnédái tüzkárosultaknak.

* **Apponyi gróf az orvosgyűlésen.** Pozsonyban tegnap délután öt órakor tartotta a pozsonyi orvos- és természettudományi egyesület negyvenéves jubileumi közgyűlését. E gyűlésen, amelyen dr Kauka Károly elnök, gróf Apponyi közoktatásügyi miniszter is jelen volt. Az ülésen igen sok üdvözlő távirat olvastak fel, amit a világ minden tájékról küldtek a természettudományó mivelődi. Fel olvasták még Ortvy Tivadar apát alapítólevelét is. Egy csomó tiszteletbeli tag megválasztása után az elnök indítványára köszönetet

mondottak Apponyi miniszternek, hogy az egyesület jelenlétével megtisztelte.

* **Elhunyt lelkész.** Lungu Gábor pónori, biharmegyei gör. keleti lelkész vasárnap hajnalban, életének 65-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma, augusztus 27-én délután 2 órakor lesz Ponoron.

* **Dudek-utca rendezése.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara új székházának felépítésével a Dudek-utca mintegy 3 méterrel kiszélesült, azonban csak a kamaraiszékház hosszában, mert a Csesztivó-intézet kerrjének kőfala a régi helyén van még ez idő szerint. A kamara elnöksége kérte a városi tanácsot, hogy a kőfal beljebb építésével az utcát egész vonalában szélesítse ki s megfelelően rendeztesse és emelje ki mai elhagyott állapotából. Ma valóságos szeméttészék és piszok hely ez a város közepén lévő kis utca. A városi tanács a városi főmérnök véleményét kérte ki az utca rendezésére nézve. A főmérnök a kamara kérésének mielőbbi teljesítését véleményezi a tanácsnak.

* **A levélkézésreformja.** A levélkézés gyorsítása és a levélhordók társaság munkájának megkönnyítése céljából letette szükségesnek mutatkozik, hogy az emeletes bérházakban az egyes lakók címére érkezett levelezés befogadására lehetőleg a földszinten a kapu bejárat alatt, esetleg a házfelügyelő földszinti helyisége mellett levélgyűjtőszekrények alkalmaztassanak. Ennek a célnak az elérése érdekében a kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1907. évi június 8-án kelt magas leiratában foglalt intenciójához képest az emeletes bérházak tulajdonosaihoz a nagyváradi postaigazgató főhivatást bocsátott ki. A levélszekrényekre vonatkozó részletes adatok — nevezetesen a levélszekrény minták, fényképei, azok méretei és költségei — nagyváradi I. sz. postahivatal főnökénél rendelkezésre állanak. A postaigazgatóság a városi tanácsot is felkérte, hogy az építési szabályrendelet módosítása, esetleg jogerős közgyűlési határozat alapján, avagy az építések engedélyezése alkalmával szerezen érvényt ennek a humanus és közegészségügyi célt szolgáló berendezés életbe léptetésének. Ez a fontos ujtás amíg egyfelől megkíméli a levélhordókat az iszonyu lépcsómászástól, amely oly hamar rokkantná teszi a szegény embereket, másrészt gyorsabban jut mindenki a leveleikhez, amely eddig sokszor fél napig is hevert a konyhában a cselédeknek. A városnak is közre kell működnie, hogy ez az életrevaló ujtás mielőbb megvalósuljon városunkban is.

* **Kimélték a védgátakat.** Ant községe a Fekete-Körözs árterülete mellett levő keskeny területet bérbeadja s a bérlő ott barmot és bikát legeltet. Mivel a terület igen keskeny, a bérlő az állatokat a védgátakra hajtja s ezáltal azokon rongálásokat okoz. A fekete körözi ármentesítő társulat megkereste a vármegyét, hogy hasson oda, miszerint a község ezen keskeny s különben is csekély összeget jövedelmező területet ne adja bérbe. Ezáltal a fontos szolgálatokra óriási áldozatokkal készült védgátak a rongálásoktól megkíméltetnének, ami a község lakosainak is elsőrendű érdeke.

* **Kollektív képkiallítás.** Tibor Ernő, nagyváradi festőművész növendék, akinek részére Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 600 korona segélyt szavazott meg külföldi tanulmányutrá, eddigi képeit kollektív kiállításban fogja bemutatni Nagyvárad műértőkönységnek. A kiállítás szeptember 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor nyílik meg a vármegyeháza dísztermében. A kiállítás szeptember hó 8-ig bezárólag, délelőtt 10 órától délután 6 óráig lesz megtekinthető. Belépti díj személyenként 50 fillér.

* **Tanítók napja.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A Magyarországi Állami Tanítók Országos Egyesülete vasárnap délelőtt 10 órakor az újvárosi háza közgyűlési termében közgyűlést tartott. Az egyesületnek ez volt az első hivatalos összejövetele azóta, hogy életbe lépett a fizetés-rendezésről való törvény. A tanítók, akik a Közma László elnöklésével lefolytatott gyűlésen szép számmal jelentek meg, megragadták az alkalmat, hogy rámutassanak a fizetés-rendezés fogyatkozásaira, amelyek kis jóakarattal és nem sokkal nagyobb anyagi áldozattal az államnak, orvosolhatók.

* **Az öngyilkosok eltemetése.** A belügyminiszter azt a különös kérdést intézte Bihar megyéhez, miszerint tegyen jelentést arról, hogy az öngyilkosok eltemetésére ki adja meg az engedélyeket. A vármegye erre nézve jelentést kért be a főszó gabirói hivataloktól, amelyek most érkeznek be az alispáni hivatalhoz. A főszó gabirók azt jelentik, hogy az öngyilkosok eltemetésére rendszerint a kir. ügyesség adja meg az engedélyt.

* **Vérfürdő Aradon.** Aradról jelenti egy táviratunk: Vadasi László budapesti magánhivatalnok vasárnap délelőtt anyósának Balcsó Antalné építész özvegyének lakásán lelőtte 4 éves leányát, anyósát és Horváth Gyula detektivet. Az anyós és a leány haldokolnak. Horváth melléből a golyót kivették. Vadasi különváltan élő nejét akarta hazavinni s emiatt összeveszett anyósával. Vadasi letartóztatták, részegséggel védekeznek.

* **Dicsekvés ez, vagy panaszkodás?** A *Tribuna* legutóbbi számában kimutatást közöl arról, hogy amióta a koalíció uralmon van, mennyi fogságra és pénzbüntetésre ítélték el azokat a nemzetiségűket, akik összeütköztek a büntető törvénykönyv bizonyos paragrafusaival. A kimutatás szerint az összes elítéltek fogsága együttvéve 21 esztendő, 9 hónapot és 3 napot tesz ki. A pénzbíróságok összege 19.160 koronára rug. Már most csak az a kérdés, hogy dicsekedni akar-e ezzel a főkurts, avagy panaszkodik, mert dicsekedni való ebben a dologban nem igen van, panaszkodni pedig a magyar állam panaszkozhatik, hogy ilyen polgárai vannak.

* **Eladták a dánosi osárdát.** A dánosi csárda, szomorú színhelye a cigányhad pokoli gázságának, gazdát cserélt. Eddigi tulajdonosa, Rakovszky István állami számvevőszéki elnök, eladta egy brassói románnak nyolcezer koronáért a belsőséghez tartozó két hold földdel együtt. Az új tulajdonos lebontatja a véres, kormos romokat s új csárdát épített jobb sors reményében.

* **Talált kötvény.** Találtak egy *Alliance* munkásbiztosítási kötvényt. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrség I. emelet 7. sz. szobában.

* **Elemelték az arany órát.** Schönetter Edéné Damjanics u. 2 sz. a. lakos papaszolta, hogy kettős fedelű arany zsebóráját, mely az ebédlő szobájában volt egy szegre felakasztva ismeretlen tettes ellopta. Nyomozták a tettest.

* **Bosszuálló szomszédok.** Szabó István, Sándor-utca 16 sz. a. lakos tegnap panaszt tett a rendőrségen, hogy folyó hó 25-én délután 3 óra tájban szomszédjában lakó Flóra nevű sánta asszony a férjével, kiket névről nem ismer, amikor ő lakásától távol, volt, oda behatoltak s a lakás berendezését bosszúból összetörték. A bosszuálló szomszédok ellen a bünygyi eljárás folyamatba tetetett.

* **Egészen esemény számba mennek** különlegességöknél fogva a most *Haase* Manonál Nagyvárad, Zöldia-utca megérkezett öszi ujdonságok, melyeknek megtekintésére felhiv-

juk a közönség figyelmét. Mivel azoknak a szemlélése is igazi élvezetet nyújt. De különben is tekintettel, hogy önálló legnagyobb a fergalom, tehát így árai is a legolcsóbbak, melyekről mindenki meggyőződhet.

* **Női ruha** alapos szabását lehet 5 délután biztos sikerrel elsajátítani. 12 koronáért beiratkozni és tanulni lehet szombat és vasárnap kivételével naponta délután 2 órától 5-ig a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

SZINHÁZ.

Műkedvelők a Szigligeti-színházban.

A nagyváradi ipartestület ifjusága önképző egyesületének tagjai, mint minden évben, az idén is jótékony célú műkedvelői színelőadást rendeznek a Szigligeti-színházban. *Dula* Miklós teljes zenekara közreműködésével az iparosifjak önképző-egyletük könyvtára javára mérsékelt helyárrakkal e hó 31-én, szombaton előadják Szigligeti Ede eredeti énekes népszínművét: *A csikóst.* Felvonásközökben Antalfyné Hódy Anna táncintézetének most végzett növendékei a fátöltáncot, tréfáspolkát, tirolitáncot, matrótáncot és az angoltáncot fogják bemutatni. Vasárnap szeptember 1-én megismétlik az előadást.

TÁVIRATOK

Királyunk egy temetésén.

Ischl, aug. 26. Ő felsége kevéssel 4 óra után Schaffgotsche gróf szárnysegéd temetésére utazott.

Kossuth nyilatkozata a néppártról.

Budapest, augusztus 26. Kossuth Ferenc ma újra nyilatkozik a néppárt kiválása tárgyában:

— Az én véleményem szerint, úgy mond a miniszter, a néppárt kiválási mozgalmáról szóló hírek erősen tulzotnak. Én bizom benne, hogy a koalíció mind a három pártja együtt fog maradni, míg a koalíció meg nem oldja azokat a feladatokat, melyre a kormányzás elvállalásakor szövetkezett. Meggyőződésemem, hogy a pártok viszonya nem fog megváltozni, igazolja az is, hogy Zichy Aladár gróf nem mondott le állásáról. Azt hiszem, neki is az a felfogása, hogy a szövetkezett pártok még távolról sem teljesítették a kormányzással vállalt feladatokat. Mihelyt azonban a vállalt programot végrehajtották, önként felbomlik a koalíció és a pártok visszanyerik teljes akciószabadágukat.

Tolsztoj legújabb találmánya.

Pétervár, augusztus 26. A legutóbb sűrűn előfordult politikai gyilkosságok hatása alatt Tolsztoj Leó *Ne öl!* címen tanulmányt irt, amelyet az összes nagy lapok egyszerre fognak megkapni. A gróf most fordítja le tanulmányát idegen nyelvekre.

Főispáni belktatás.

Fogaras, aug. 26. Ma iktatták be hivatalába nagy ünnepséggel Szél Józsefet Fogaraszvármegye ujonnan kinevezett főispánját. A beiktatás után a főispán a küldöttségek tisztelgését fogadta. Délben

280 teritékü diszebéd volt. Este fátylasmenet a főispán tiszteletére.

A német kath. nagygyűlés.

Würzburg, aug. 26. Tegnap kezdődött meg itt a német katolikusok idei nagygyűlése. Az ismerkedő estélyen Thaler igazságügyi tanácsos üdvözölte a nagygyűlésre megjelenteket, majd a helyi bizottság elnöke a pápára, császárra és a würzburgi regenshercegre mondott felköszöntőt. Az első nyilvános ülésen az egyes államok kiküldöttei tettek jelentést, melyek közül az osztrák kiküldött jelentése nagyon figyelemre méltó és sok okulást nyújthat nekünk magyaroknak is. A nagygyűlés elnöke Fernbach birodalmi gyűlési képviselő lett, alelnöke pedig Frankenstein báró.

Jäger Mari szabadlában.

Budapest, aug. 26. Márianóstráról jelentik: Jäger Mari, a hódmezővásárhelyi hírhedt méregkeverő, aki most töltötte ki büntetésének 12-ik évét, vagyis a rá szabott 15 évi fegyházbüntetés háromnegyed részét, folyamodott, hogy helyezék feltételes szabadságra. A bizottság augusztus 23-án tartott ülésén Jäger Mari folyamodását tárgyalván, mivel nagyon jó magaviseletet tanúsított és mivel a női foglalkoztató műhelyben is Jäger Mari készítette a legszebb és legfinomabb kézimunkát, javasolja a feltételes szabadlábrahelyezését. E szerint Jäger Mari rövidesen kiszabadul a márianósztrai fegyházból és hazamegy Hódmezővásárhelyre.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

16

— Malboise márkiné ruhájából van — jegyezte meg az ügyész a posztódarabkát megvizsgálva.

— Majd meglátjuk — felelte tudakosan a bíró — vajon lemenet vagy feljövét közben történt-e a szakadás?

— Örmester — szolt De-Cardailles — ön segített a márkiné asszonynak kijutni az árok-ból? Felakadt a ruhája a tuskéken?

— Semmiesetre sem, ügyész ur.

— Akkor tehát lemenet közben történt — vélté Cardailles.

— Azt majd meglátjuk — mormolá a bíró.

Az ügyész meglepetve nézett reá.

A vizsgálóbíró a legnagyobb ellentéte volt az elegáns ügyésznek. Dacára hosszú, sovány, de minden karcsúság nélküli természetének, nagyon népies megjelenésű volt. Csontos, kissé meghajlott vállai, vaskos állkapcái, ritka szakállá, óriási keze és lábai, urias, nyers hangja, ápolatlan külseje volt. De sűrű szemöldököktől árnyalt, apró, szintelen szürke szemei ravaszul, élesen tekintettek az emberre és koronként felcsillantak, mint az acél s átjárták az ember lelkét.

Rendkívüli éleselműséget tulajdonítottak neki. Gueroltnak hívták. Némelyek állítása szerint a neve épen olyan jóbángzásu volt a belügyminiszteriumban, mint az igazságügyiben és ez a hivatalnok a szimatját nemcsak arra fordította, hogy előre lássa a hatalmasok uralomra jutását és azokat szolgálja, azoknak hizelegjen, hanem arra is, hogy lealcázza a nyomorultakat, tetten érje, megbüntesse őket.

— De mit gondol ön? — kérdezte Cardailles annyira halkán, hogy a hangja majdnem reszketőnek tetszett. — Malboisené nem mehetett le a gyilkosság előtt e szakadékba, amelyről tudomása nem volt.

— Azt majd meglátjuk — ismételte a bíró.

És a bíró szemei hirtelen felcsillantak, de csak egy pillanatra.

Az ügyészt sértette ez a kételkedés a nőben, aki iránt tegnap majdnem imádszerű tiszteletet érzett és megjelent előtte az a szüziesen fiatal, büszke arc.

— Nem tudja ön — kérdezte élénken — kicsoda d'Ambarés gróf leánya, Malboise márkii özvegye?

— Tudom azt — felelte Guérolt — hogy az ön pártja ügyész ur, ebben a bűntényben, melyet most kutatunk, módot fog találni arra, hogy megtámadja azt a kormányt, amelyet én szolgállok. Azért óvatos vagyok, ez az egész.

— Én semmiféle párthoz nem tartozom, vizsgálóbíró ur, ha kötelességem teljesíteséről van szó.

— Bocsánat — felelte a másik szeliden, de támadón. — Nem tette ön előtérbe Malboise márkiné nevét? És minő értelemben? ... Mint akit elvből gyanu nem érhet ... Ez pedig ellenkezik a vizsgálat részrehajlatlanságával.

— De hiszen épen ön találja gyanusnak minden látszat nélkül? kiáltott fel kissé tulidegesen az ügyész.

Guérolt két szót mormolt és de Cardailles harmadizben hallotta e bosszantó, gyanusi ómondást: »Azt majd meglátjuk.« (Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonaföldes határídeje.

Budapest, aug. 26.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.86
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt-re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 aug. 26-án.	
Magyar aranyjáradék 4%	111.20
Magyar koronajáradék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	98.25
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Butor kiállítás.

az Első Nagyváradi Műbutor-gyárban
Fő-utca Guttman-házban
Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salólok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigoruan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm.

Szives megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421 626.

Haász Manó Nagyváradi, Zöldfa-u. elején, kézmű- és divatáruháza

É R T E S I T É S ! !

Az összes őszi ujdonságok megérkeztek s annak megtekintésére felhívom a t. vásárló közönség figyelmét minden cikkben óriási nagy választék van. Ugyisint diszítési cikkekben is meglepő dolgok érkeztek raktáron.

ÁRAINK PEDIG AZ ELŐSMERT IGAZÁN OLCSO ÁRAK!

A jövő tanévre szükséges

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

a legjutányosabb árban kaphatók a

Szt.-László-nyomdában!

Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 3. szám.

Értesítés.

Ár fr t

Egy duplafedelű
valódi schweici
(perfekta) tula
ezüst óra

19.—

Egy duplafedelű omega óra 13.50

Egy duplafedelű ezüst óra pontosan
regulázva 5.75

Egy valódi tula ezüst óra anker szer-
kezettel 7.—, cilinder szerkezettel 6.50

Egy jó erős nikkel óra 1.80

Egy jó duplafedelű nikkel óra 2.50

Egy legjobb minőségű ébresztő óra 1.80

Egy inga óra ütő szerkezettel 9.—

Egy ütő inga óra kisebb minőség 5.—

Egy iroda óra 3.—

Egy fali óra 2.50

Ekszerek bámulatos olcsó árban
kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, -Kháptalanáz.) 71

Bihar-kávéházzal szemben.

216—1907. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a margittai kir. járásbírósnak 1907. évi V. 221—1. számú végzése folytán dr. Gáttner Samu ügyvéd által képviselt Magyar kereskedelmi hitelintézet mint szövetkezet felperes részére Marton Benjamin alperes ellen 33 kor. 44 ill. tőkekövelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 700 koronára becsült ingóságokra a margittai kir. járásbíró 1907. V. 221—4. számú végzésével az árverés elrendeltetvén annak a korábbi vagy feltű-foglaltatott követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán, Királyi községben leendő megtartására határidőül 1907. évi szeptember hó 13. napján délután 3 óráig kitűztetik, amikor a bíróság lefoglalt lovak és szekér s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívotnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, előbbeségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Margitta, 1907. évi augusztus hó 19. napján.

Jóny Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

Vidéki

szülők figyelmébe!

1 esetleg 2 iskolás tanuló teljes ellátást valamint gondos családi otthont kaphat tisztes keresztyén családnál.

Lakás a város központján.

Cím a kiadóban.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Sréchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Gazdasszonynak ajánkozik

sürgősen papi házhoz vagy idősebb
urhoz, szerény igényű r. kath. vallású
35 éves magányos nő, rendszerető, taka-
rékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

A kőszéngáz ára fűtés-, főzés- és ipari-célokra.

Julius 1-től a nagyváradai légszeszgyár mind-
azoknak, akik ha csak részben is gázzal világítanak az
ipar-gáz árát **20 (husz)** fillerre szállította le.

Tekintve a tüzifa folytonos áremelkedését, főzésre a gáz
most már sokkal olcsóbb, fűtésre pedig alig kerül valami-
vel többre, sőt ha a tisztogatás költségeit leszámítjuk, egy-
általán nem kerül többre a fával való fűtésnél. Hát még a
fa beszerzésével és raktározásával való bajok.

**Kísérlet céljából egy-két hónapra
gázkályhákat**

==== k lcsön is adunk ====

Nagyvárad, 1907. július hó.

Nagyváradai légszeszgyár.

MINDEN DIÁKNAK TUDNI KELL!

hogy tankönyvek
és iskolai szerek
olcsó szabott árakon

kapható:

SEBŐ IMRE

könyv- és papirkeresésében

Nagyvárad, Fő-utca.

